

Ковалюк Михайло Олексійович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: старший викладач
кафедри теорії держави
та права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук *Харченко Н. П.*

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ

Становлення правової держави та формування громадянського суспільства в Україні передбачає перегляд основних концептуальних засад взаємодії органів державної влади, а також представників громадських організацій, окремих громадян відповідно до загальноновизнаних міжнародних та європейських стандартів та принципів законності, рівноправності, неупередженості, публічності тощо.

Правова держава – це лише збільшення вимог до представників державної влади щодо їх кваліфікації та професійності, а й посилення правової культури серед самого населення. Адже без підвищення правосвідомості громадян, їх правової культури неможливо забезпечити послідовну реалізацію основних прав і свобод людини й громадянина в Україні.

Здебільшого в загальнотеоретичних розвідках правове виховання визначається як цілеспрямована діяльність держави, громадських організацій, окремих громадян щодо передачі юридичного досвіду; систематичний вплив на свідомість і поведінку людини з метою формування відповідних позитивних уявлень, поглядів, ціннісних орієнтацій, установок, що забезпечують додержання, виконання і використання юридичних норм [1; 2].

Однак розвиток теорії правового виховання має неоднозначний та суперечливий характер. Правове виховання – складна і багатоаспектна система, що складається з багатьох елементів за допомогою яких можливий високий рівень трансформації правових цінностей. Саме тому правове виховання передбачає наявність складної організаційно-функціональної структури суб'єктів, спеціального інструментарію впровадження

яких сприятиме розуміння важливості правомірної поведінки та підвищення правової культури населення.

Згідно зі ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року Національна поліція України відноситься до системи правоохоронних органів, серед яких також є прокуратура України, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки, органи, що здійснюють охорону державного кордону, органи і установи виконання покарань, органи доходів та зборів, Військова служба правопорядку при ЗСУ, слідчі ізолятори, рибоохорона, державна лісова охорона, органи фінансового контролю, а також ряд інших органів, що здійснюють правозастосовну та правоохоронну функції [3].

Центральне місце в системі правоохоронних органів в контексті правового виховання населення України займають, насамперед, підрозділи Національної поліції України.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року, під Національною поліцією України варто було б розуміти центральний орган виконавчої влади, що служить суспільству з метою забезпечення охорони їх прав, свобод та законних інтересів, а також ведення протидії злочинності та забезпечення громадського та державного порядку та безпеки [4].

Серед багаточисельних завдань на поліцію покладені безпосередньо завдання, спрямовані на здійснення превентивної та профілактичної діяльності щодо запобігання вчиненню правопорушень; виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживання у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; припинення виявлених правопорушень. Здебільшого профілактична функція поліції реалізовувалась безпосередньо окремими службами МВС України, зокрема дільничними.

Однак нині МВС України спрямовує зусилля на налагодження зворотного зв'язку з інститутами громадянського суспільства, забезпечення відкритості й прозорості власної діяльності, зокрема за напрямом дотримання прав і свобод людини та громадянина. В межах МВС України створені відповідні інформаційні служби які спрямовані на формування та реалізацію комунікаційно-інформаційної політики МВС України, основними завданнями яких є аналіз й поширення інформації про причини та

умови, що сприяють учиненню правопорушень, інформацію про стан публічного порядку, динаміку правопорушень у певному регіоні, формування правових звичок, навичок й умінь з реалізації норм права в конкретних ситуаціях, пропагування випадків надання громадянам допомоги правоохоронними органами, систематизація інформації про результати звернень їхніх працівників до населення з проханням про надання допомоги в розшуку осіб, що переховуються, яких підозрюють у вчиненні злочинів, злочинців, які втекли з місць позбавлення волі, зниклих громадян для виявлення місця їх перебування, а також з метою ініціювання громадського інтересу до діяльності правоохоронних органів і розвитку правової активності населення [5, с. 3].

Отже, удосконалення правової культури населення України шляхом правового виховання є важливим напрямом діяльності МВС України. Актуальність цієї діяльності посилюється постійним розробленням нових форм, методів, принципів правової роботи з населенням. Однак й донині найбільш успішними залишаються правовий всеобуч, правова пропаганда права засобами масової інформації, правова агітація та самовиховання.

Список використаних джерел

1. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
2. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права : підручник. Київ : Кондор, 2006. 477 с.
3. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-ХІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#>.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-19. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
5. Булаєв В. П. Адміністративно-правове регулювання діяльності інформаційних служб системи МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2020. 218 с.